

A helyismereti munka fejlődési trendjei a XXI. század elején

Kénytelen vagyok az ilyenkor már megszokott mentegetőzéssel kezdeni. Noha a cím átfogó jellegű megközelítést sugall, a megszabott terjedelem nem teszi lehetővé, hogy a helyismereti tevékenység valamennyi jellemző vonulatát, irányadó áramlatát – mert az idegen szavak szótára szerint az angol eredetű kifejezés, a trend hozzátétőlegesen így fordítható magyarra – elemezzem vagy akár csak megemlítssem, netán felsoroljam. Maradt tehát a másik, szintén kézenfekvő megoldás: az egyre szerteágazóbb témából kiragadtam néhány alapvető mozzanatot, vagyis az általam leginkább időszerűnek vélt, a szerintem leginkább elgondolkodtató kérdésekről fejtem ki a véleményem, esetleg vitára is ingerlően. Két megjegyzést mindenképpen szeretnék előrebocsátani. Egyrészt arra kívánok utalni, hogy a most jelzett, vázolt folyamatok, problémák nem vadonatújak, még csak nem is az utolsó egy-két esztendő szülöttei, hanem hosszabb ideje, nemegyszer jó néhány évtizede jelen vannak életünkben, munkánkban. Másrészt úgy gondolom, hogy ezek a fejlődési irányok még sokáig elevenen ható tényezők lesznek, nemzedékek számára hátrózzák meg a mindennapi teendőket, illetve azok kereteit.

Érdeminek szánt tűnődéseim sorát egy minket, helyismereti könyvtárosokat nagyon közelről érintő, de másokat is izgató kérdéssel – ha úgy tetszik: paradoxonnal – indítanám. Lépten-nyomon ismételt közhely: az új évszázad (évezred) a kiteljesedő globalizáció kora lesz. Ha valóban így történik, márpedig számos jel mutat arra, hogy igen, joggal fogalmazódik meg az aggodalom: van-e, lehet-e még szerepe a lokalitásnak, a sajátos helyi törekvéseknek, a helyismereti információknak? Van-e, lehet-e létjogosultsága a könyvtárak helyismereti tevékenységének? Rögtön szögezzük le: van. E kategorikus állítás, az ellentmondás illetően pozitív feloldása azonban valamivel részletezőbb választ igényel, sőt érdemel. Némelyek – sokan! – a globalizálódás hatalmas, világméretű gazdasági, pénzügyi, társadalmi és kulturális folyamatát csodaszernek, megtermékenyítő áldásnak tartják, ettől várják az emberiség megváltását, a világ sorsának jobbra fordulását. Mások – akik szintén szép számmal vannak – viszont a megtestesült rosszat, a magas művelődés, továbbá a nemzeti identitás és a regionális kultúra veszedelmét látják benne, különösen félnek az egyedi, lokális jelenségek, az eredeti színek elsorvadásától, eltűnésétől. Szeretnénk hinni, hogy a feltartóztathatatlan fejlődés valahol e két szélsőség között fog végbemenni, a történelem (az emberek, a népek) által kikényszerített kompromisszum következményeként. Ugyanis világszerte rendkívüli erőfeszítések történnek a nemzeti azonosságtudat megőrzésére, a nemzeti, regionális és helyi sajátosságok továbbéltetésére. A józanul gondolkodó fők, köztük az európai integráció – amely felfogható a globalizálódás egyik konkrét megnyilvánulásként – megvalósulásán munkálkodó politikusok többsége szintén hangsúlyozza

a nemzeti és a regionális kultúrák fennmaradásának szükségességét. Most az Európai Bizottság egykori elnökét, Jacques Delors-t idézem: „a megnövekedett Európa biztosítson tagjainak teret egyfajta aktív békére, felajánlva a fenntartható fejlődés kereteit, és tartsa meg a különböző kultúrákból és hagyományokból örökölt értékes értékeket.” A fenntartható fejlődés idején világkonferenciájára készülve ugyancsak számtalan fórumon leírták, elmondták: a helyi erőforrások hasznosítása, a helyi környezeti értékek megbecsülése, a lokális közösségek kibontakozásának segítése, a szerves kultúra folytonosságának biztosítása legalább olyan fontos és elengedhetetlen, mint a globalizációs törekvések érvényre juttatása. Reménykedő bizakodással olvashatjuk tehát a jeles perui író, Mario Vargas Llosa optimista jóslatát: „A globalizáció nem fogja megszüntetni a helyi kultúrákat: egy nyitott világban valamennyi értékes és túlélésre méltó részük megtalálja majd azt a termékeny talajt, amelyen virágba borulhat. [...] ismét feltűnnek a korábban elfelejtett, elszorított és elhallgatott helyi kultúrák, és újult erővel kapcsolódnak be globalizált világunk nagy körforgásába.”

Biztató, hogy számtalan tapasztalati tény, valamint sok és sokféle vizsgálati eredmény egyértelműen jelzi: az utóbbi évtizedekben, években a helyi jelenségek, a helyi információk iránti érdeklődés jelentékeny mértékben megnőtt. Ma már a helyi tömegtájékoztató eszközök sokasága igyekszik ezt az igényt kielégíteni; sőt a megyei, városi, községi, kerületi stb. újságok olvasottsága, a helyi rádiók, televíziók hallgatóinak, nézőinek száma nemcsak arányaiban, hanem abszolút mennyiségben is vetekszik az országos orgánumokéval. Hasonló fejleménnyel találkozunk a mindennapi könyvtári munkában is; világos bizonyíték erre az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete által két esztendeje kezdeményezett és több megyei, városi könyvtár közreműködésével készített országos reprezentatív felmérés. Konkrét adatokkal szolgált arra nézve, hogy a közkönyvtárak felé irányuló referenszkérdések számottevő hányada lokális érdekű; immár egzakt módon erősítette meg azt a korábban is észlelt jelenséget, hogy a helyismereti információk iránti igények egyre változatosabbak és differenciáltabbak. Sokféle az indíték is; mérhető formában a tudományos kutatás, az iskolai oktatás, a mindennapi gyakorlat sok-sok ága és egyéb motivációk regisztrálhatók. Végző soron azonban – talán mindezek előtt – egy nagyon jelentős érzelmi-értelmi tényező munkál a mélyben: a szűkebb környezethez, a lakó- és munkahelyhez, a szülőföldhöz való szoros kötődés. Erről a mikrovilágról óhajtanak a felnőttek és a diákfialatok, az iskolás gyerekek minél többet, minél alaposabban tudni. A lokálpatriotizmus nagy érték, olyan vezérelv, amely a világot átjáró globalizációs hullám idején is elemi erővel hat. Talán nem túlzás állítani, hogy az emberi és nemzeti kultúrát gazdagító helyi értékek és hagyományok feltárásában, közvetítésében, a nemzeti és lokális öntudat erősítésében felbecsülhetetlen szerepe lehet és van a könyvtárak tágan, tartalmilag komplexen értelmezett helyismereti tevékenységének. Számunkra a lokálpatriotizmus érzésének és tudati tényezőinek elmélyítése, ébrentartása és ezáltal hozzájárulás a patriotizmus, a nemzeti kultúra továbbviteléhez nagyszerű lehetőség és hisszük: kötelesség is! Más szavakkal: a helyismereti munka – mint azt oly gyakran hangoztatjuk – nemcsak szolgáltatás, hanem szolgálat is! Alighanem ez a felismerés tükröződik az ún. kulturális törvény vonatkozó passzusában, amely minden önkormányzati könyvtár számára kötelezővé teszi a helyismereti

gyűjtést és tájékoztatást. Mégpedig abban a felfogásban, amelyet szűkebb szakmánk a hetvenes évek elejétől, tehát mintegy harminc esztendeje következetesen képvisel: eszerint a helyismereti tevékenység nem részterülete a közkönyvtári munkának, hanem annak egyik vetülete. Vagyis jelen van mindegyik munkaágban, és sajátosságait voltaképpen a kezelt információk lokális kötődése adja.

Ki vitatná, hogy a globalizálódás szerves része, nem kis részben előre mozdítója az informatikai és a távközlési forradalom; hiszen éppen e kettős, szorosan egymásba kapcsolódó technikai folyamat eredményeként az információk közvetítésében ledőltek a tér és az idő korlátai. A számítógépek könyvtári alkalmazása és az elektronikus világháló létrejötte magával hozta, hogy az információk szervezésére hivatott intézmények, a belső szervezetükben és munkájuk tartalmában gyorsan, nem ritkán gyökeresen változó könyvtárak szükségszerűen rátértek a napjaink fejlődését számos vonatkozásban meghatározó információs szupersztrárára. Ritkábban emlegetjük viszont, hogy a lokalitás folytonos jelenlétéhez is az informatikai fejlődés kínál kivételes esélyt. Közelebből, a könyvtárakra vonatkoztatva: lehetőség nyílik számunkra, hogy a helyismereti tevékenység végképp kitörjön az elszigeteltség – vagy amivel oly sokáig és méltatlanul vádolták: a provincializmus – állapotából, kötöttségeiből. Az internet elvileg megnyitja a kaput bármely könyvtár előtt, a könyvtárakban őrzött, feltárt, digitalizált stb. helyi információk akadály nélkül keringhetnek, juthatnak el – hangsúlyozom: elvileg – a Föld bármely pontjára. S ha valóban eljuthatnak, akkor az egyetemes – divatosabb kifejezéssel: a globális – információ-áramlás szerves és fontos részévé válnak. Fontos részévé, mert a szűkebb környezetre, településre, településrésze, kisebb tájegységre, esetleg megyére vonatkozó, rögzített lokális információk elsődleges őrzési helye az adott hely, megye egyik vagy másik, leginkább az önkormányzati könyvtára. A potenciális és a tényleges használók – akár más országokból, földrészekről is – elsősorban a helyi könyvtártól, könyvtárártól várják a számukra szükséges lokális dokumentumok és/vagy információk szolgáltatását eredeti fizikai mivoltukban, másolatban vagy éppen elektronikus formában. Tehát az immár világméretű társadalmi munkamegosztás szintén arra sarkallja a helyismereti könyvtárosokat, hogy legalább a relatív teljességre törekedve összegyűjtsék, őrizzék, feltárják, hozzáférhetővé tegyék a lokális dokumentumokat, tágabban a különféle dokumentumokban, esetleg csak számítógépen elérhető lokális információkat. Látszólag szervesen illeszkedik a mostani gondolatmenetbe, mégis elkerülhetetlenül vetődik fel a kistelepülések helyismereti információ-ellátásának problémája. Tulajdonképpen erre is az elektronikus hálózat nyújthat elfogadható megoldást: így érhető el, hogy azok a közösségek se maradjanak ki az egyetemes információ-áramlás sodrából, amelyek nem képesek könyvtárat fenntartani. Miután ez a világ más tájain is komoly kihívás a szakemberek és a könyvtárpolitika számára, örömmel üdvözölhetjük a Könyvtári Intézet azon döntését, hogy ismét napirendre tűzte ezt a témát. Talán a lokális információk közvetítése terén is megtörténhet az áttörés.

Az informatikai fejlődés hozta magával, hogy a könyvtárak a helyismereti dokumentumok hozzáférhetővé tételének egy újfajta, talán magasabb, de mindenképpen mélyebb szintjét is megcélozzák. Nevezetesen arról van szó, hogy az elekt-

ronikus katalógusok és faktográfiai adattárak mellett – amelyek nélkülözhetetlen segédletei a lokális tájékoztatásnak – a dokumentumok digitalizálására is sor kerülhet. Az eddigi külföldi és hazai példák fényesen igazolják, hogy erre komoly és igényes kereslet van. Nemcsak az adott településen, megyében, hanem az ország és a világ más városiban is érdeklődéssel szemlélnék (netán letöltenek, ha lehet) egy-egy helyismereti kiadványt, képet, hangfelvételt stb. Ugyanakkor az is látható, hogy ez – a kívánatos technikai színvonalon – egyelőre költséges vállalkozás, tehát erősen megfontolandó, hogy mit és milyen sorrendben válasszunk ki erre a célra. Minden intézményre érvényes recept nincs, csak általánosságban jelölhető meg a dokumentumok három olyan csoportja, amelyeknek a gépi rögzítésére a szorító feltételek között is érdemes energiát és pénzt fordítani. Először is a sűrűn forgatott, ennél fogva kopásnak, rongálódásnak kitett könyvekre és lapokra; ez esetben az állományvédelmi szempont tűnik elsődlegesnek, de az sem mellékes, hogy így egy időben többen is hozzájuthatnak a kiadványokhoz. Másodszor az adott könyvtárból hiányzó, ám gyakran keresett dokumentumokra. Harmadszor pedig azon nyomtatványokra, kéziratokra és egyéb információrögzítésekre, amelyek egy adott helyhez kötődnek ugyan, de országos vagy egyetemes jelentőséggel bírnak. Okvetlenül meg kell említeni, hogy a könyvtáros tartalmi felelősséggel is tartozik a digitalizált termékekért: tehát csakis a hiteles, igazi tudományos vagy esztétikai értékeket hordozó dokumentumokat érdemes elektronikus változatban is elkészíteni vagy elkészíttetni.

Régi, a felhasználók jogos és reális elvárásaihoz igazodó törekvés a helyismereti tevékenységet folytató gyűjteményekben, különösen a városi, a községi és a hazai intézménytörténeti fejlődés most nem tárgyalható jellegzetességei folytán a saját közigazgatási területükön centrális szerepkört betöltő megyei könyvtárakban, hogy ne csak a szorosan vett, vagyis az adott helyen keletkezett, közzétett lokális dokumentumokat és az azokban rejtőző információkat bocsássák olvasóik rendelkezésére. Ez mindenekelőtt abban nyilvánult és nyilvánul meg, hogy a más megyékben, a fővárosban, netán külföldön megjelent, az illető könyvtár gyűjtőkörébe nem tartozó könyvek, periodikumok, audiovizuális dokumentumok stb. azon részleteit is feltárják, katalogizálják vagy faktográfiai adattárakban tartják nyilván, amelyek a szóban forgó településre, megyére vonatkozó információkat tartalmaznak, de az adott intézmény állományába nem kerülnek be. Vagyis számos könyvtár már jóval korábban eredményes kísérletet tett arra, hogy helyismereti katalógusaival vagy/és faktográfiai adattáraival túllépjen saját gyűjteménye határain; erre a legsikeresebb vállalkozás az ún. bibliográfiai kartoték kiépítése volt. Ezt aztán könnyen át lehetett telepíteni a számítógépre, tehát még a hagyományos, mondjuk így: manuális technika időszakában megteremtődtek az alapjai – vagy legyünk szerényebbek: követendő, követendő példái – a széles körű, integrált helyismereti információ-feltárásnak. Volt azonban egy olyan fontos szület, ahol többszöri próbálkozásra sem sikerült igazán előrelépni, és ez az ún. országos folyóiratok helyismereti feltárása volt. Mind a visszamenőleges, mind a folyamatos regisztráció kísérletei kudarcot vallottak; noha gyakran emlegetjük ezeket, az okok mélyreható elemzésére eddig még nem került sor. Most sem ezért hozom szóba, sokkal inkább azért, hogy ismételten felhívjam a figyelmet: a számítógép könyvtári alkalmazása, az elektronikus kapcsolat nemcsak esélyt kínál, hanem előbb vagy utóbb meg is követeli – elsősorban a

használók sürgetésére – e probléma újbóli megvitatását és végleges megoldását. S ezzel együtt annak a bosszantóan pazarló eljárásnak a kiküszöbölését, amelynek során ugyanazt a pár száz folyóiratot és újságot húsz (netán még több helyen) nézik át a lokális információkat keresve. Voltaképpen az elvi alapok adva vannak. Vajda Erik néhány évvel ezelőtt írt egy kitűnő megvalósíthatósági tanulmányt az időszaki kiadványok cikkeinek egységes nemzeti bibliográfiai adatbázisáról, amelyben az ún. országos és a helyi lapok azonos szempontok szerinti és érdemi teljességet célzó katalogizálásának lehetőségét villantotta fel, részletesen kimunkálva ennek metodikai és anyagi vonzatait. Ha jól értelmezem az Országos Széchényi Könyvtár jelenlegi főigazgatójának azokat a sorait, amelyeket nem sokkal hivatalba lépése után vetett papírra, ő a Vajda-féle elképzelést kivitelezhetőnek tartja. S ha egy ilyen adatbázis valóban létrejön, célszerű úgy megalkotni, hogy a figyelésben részt vevő könyvtárak munkatársai az általuk vállalt lapokat helyismereti szempontból – a helyre való tekintet nélkül – szintén teljességre törekvően tárják fel, ugyanakkor a megyei és a nagyobb városi könyvtárak a saját területükön kiadott sajtótermékekből nemcsak a lokális, hanem a más megyékre, illetve az ország egészére vonatkozó közleményeket is regisztrálják. Első lépésben az egyidejűleg keletkezett lapok helyismereti feltárása ily módon, ezzel a kooperációval feltétlenül végrehajtható. Kellő tapasztalatok birtokában a visszamenőleges adatrögzítés is elkezdhető. Biztos alapot nyújt ehhez a megyei sajtóbibliográfiák lényegében teljes sorozata, amely – mellest, de igen nagy elismeréssel szólva – az elmúlt félévszázad hazai bibliográfiai irodalmának legjelentősebb eredményei közé sorolható.

Közeli élmény mindannyiunk számára a közkönyvtárak meg-, illetve újjáalakulásának ötvenedik évfordulója. Talán túlzás, talán nem, de úgy vélem: régóta nem volt ilyen alkalom, ösztönzés arra, hogy a könyvtárosok közvetlen közletről érzékeljék, önmagukban tudatosítsák, hogy a gyűjteményeikben őrzött, rejtőző lokális információk tudományos feldolgozása szintén a helyismereti tevékenység része lehet. Feltételes módban kell fogalmaznunk, mert a lehetőség csak akkor válhat valósággá, ha az intézményben van egy vagy több olyan könyvtáros, aki hajlamot érez a kutatómunkára, és rendelkezik is ehhez a megfelelő felkészültséggel. Mindez közismert dolog, és ki-ki jó néhány sikeres példát tudna felhozni a közkönyvtárak helytörténeti–helyismereti kutató és publikációs tevékenységére. Most azonban egy más összefüggésre szeretnék utalni. Magyarországon is megfigyelhető, hogy éppen azokban a tudományágakban, amelyek a könyvtári munkához, állományhoz legközelebb állnak – jelesen a történettudományban, illetve annak ágazatai közül az irodalom-, az eszme- és a művelődéstörténetben – az utóbbi időben ismét nagyobb hangsúlyt helyeznek a tényfeltárára, a dokumentálásra; vannak, akik a neopozitívizmus kibontakozásáról beszélnek. Jó pár éve hazánkban is megerősödött a történetírás azon irányzata, amely a helyi jelenségekre fokozott figyelmet fordít, a helytörténetet pedig tartalmilag komplexen, átfogóan értelmezi. Vagyis a tudományos háttér, légkör igen kedvező a könyvtárak, a könyvtárosok helyismereti–helytörténeti kutatásainak folytatására, fellendülésére. A nélkülözhetetlen, akár hagyományosnak is nevezhető segédletek – a bibliográfiák, a kronológiai, az életrajzi indexek stb. – összeállítása mellett a könyvtárak főként saját dokumentumanyagukra támaszkodva alkotó részesei lehetnek az elsődleges kutatásnak is: tanulmányokat, forrásközleményeket írhatnak, tehet-

nek közzé. Tehát – mint ahogy több példa is bizonyítja – egy-egy könyvtár szellemi műhelyként, a szélesen értelmezett helyismereti-helytörténeti kutatás műhelyeként is jelen lehet a magyar szellemi életben. Különösen fontos, senki másra át nem ruházható teendő a könyvtárak múltjának feltárása, bemutatása, a könyvtártörténeti információk visszamenőleges számbavétele és folyamatos rögzítése, megóvása. Az imént említett kerek évforduló, a tavalyi kaposvári tanácskozás, Gerő Gyula szenvedélyes kiáltványa, a jubileumi kiadványok szép száma és magas színvonala egyaránt arra intenek és egyúttal serkentenek bennünket, hogy erőnket arra a feladatra koncentráljuk, amelynek megoldását elsősorban tőlünk várja el az értelmiségi közvélemény: a könyvtárak történetére. A tennivaló tengernyi: a települések hajdani könyvtáiról, olvasóköreiről, olvasóegyleteiről, a mai könyvtárak idáig vezető útjáról, egy-egy helyi könyvtári folyóirat, híradó működéséről, a könyvtárosképzés formáinak, intézményeinek fejlődéséről, egy-egy kiváló könyvtáros pályájáról, munkásságáról stb. még mindig vajmi keveset tudunk. Kizárólag rajtunk múlik, hogy a fehér foltok lassanként kiszínesedjenek...

Rövid eszmefuttatásom befejezéseként még egy kérdést érintenék. Változó idők alanyai vagyunk; a globalizáció, az informatikai forradalom, a most nemigen emlegetett virtuális könyvtár valósága újfajta feladatokat állít a helyismereti könyvtárosok elé is. Csak akkor tudunk eleget tenni az elvárásoknak, akkor tudunk az információs szupersztrádán előbbre jutni, ha szakmai ismereteink állandóan fejlődnek, bővülnek. Tagadhatatlan, hogy e munkaterületen pótolhatatlan előny az érzelmi elkötelezettség, az adott hely múltjának és jelenének mélyreható ismerete, de legalább ilyen fontos a korszerű könyvtári-informatikai tudnivalók kellő elsajátítása és folytonos továbbfejlesztése. Más megközelítésben: elengedhetetlen, hogy a leendő helyismereti könyvtárosok eleve olyan felkészültséggel fogjanak a feladathoz, amely megfelel a jelen és a jövő kihívásainak. Tömören szólva: szükséges a képzés és a továbbképzés hatékony kereteinek létrehozása. Ebből a szempontból kiemelkedő fejleményként, mintegy a hetvenes évek szemnyitogató és metodikai megújulást eredményező szakmai tanácskozásainak egyenes folytatásaként értékelhető mostani, hamarosan első jubileumához érkező konferenciasorozatunk. Évről évre e tevékenységi ág időszerű és fontos elméleti és módszertani kérdései kerülnek terítékre, angol kollégáink előadásainak jóvoltából pedig egy nálunk sokkal hosszabb történeti múltra visszatekintő könyvtári kultúra tapasztalatait, terveit ismerhetjük meg, sőt spontán összehasonlítást is végezhetünk itt és az angliai tanulmányutakon. Öröndetes tény az is, hogy országos és megyei szakfolyóirataink érdeklődése ismét megélné, és mind gyakrabban adnak teret a helyismeret tárgykörébe vágó publikációknak. Előbb-utóbb talán a kötelező hét-éves továbbképzés akkreditációs tanfolyamai közé is beiktatható majd egy-egy helyismereti kurzus. A jövőre nézve szerencsés fordulatnak minősíthető, hogy az egyetemi és főiskolai könyvtárosképzésben szintén jelen vannak a helyismereti stúdiók, bár nem mindenütt. Jelen idejű személyes tapasztalataim vannak a debreceni egyetemről és az ottani tanítóképző főiskoláról, ahol speciális kollégiumot hirdetnek a hallgatóknak, Nyíregyházán pedig néhány esztendeje egy tankönyv is megjelent. Örölnék, ha csupán az információs zörej miatt nem tudnánk arról, hogy más helyeken is folyik hasonló oktatás. Komoly előrelépés, hogy a Könyvtári Intézet könyvtárosképzési füzetek között napvilágot lát egy rövid átte-

kintés *A helyismereti munka alapjai* címmel. S talán nem fecsegek ki titkot, ha elmondom: az Intézet az iskolán kívüli szakképzés keretében tervezi a segédkönyvtáros szint bevezetését, amelynek szintén része lesz – szabott órakeretben – a helyismeret témaköre. Mindez elsősorban a fiatalabb és a leendő helyismereti könyvtárosok számára ígér sokat (természetesen a tapasztaltabbak is sok mindent hasznosíthatnak). A fiatalok jelenléte, nyilvánvaló érdeklődése azzal a biztató reménnyel tölthet el bennünket, idősebbeket, hogy lesznek, akik átveszik a stafétabotot. Ám nekik már nem a göröngyös földúton, esetleg a kátyús aszfalton kell járniuk, hanem száguldhatnak az információs szupersztrádán is. Ők már valóban érezhetik: a globalizáció és a lokalitás nem ellentéte egymásnak, hanem épp ellenkezőleg: szerves egységet alkotnak.

Bényei Miklós

Helyismereti tevékenység a váci Katona Lajos Városi Könyvtárban

Amiért merészkedtem részletesebben megírni könyvtárunk helyismereti tevékenységét, annak több oka közül van egy alapvető. A megyei könyvtárak helyismereti munkájáról rendszeresen lehet olvasni a szakmai lapokban, a városok jóval ritkábban szerepelnek. A megyei intézményeknek ugyanis jogszabályban rögzített feladata a helyismereti munkálatok végzése, míg a városok esetében mindent a „ki csinálja?” és a „hogyan és miből?” kérdéskörök szabályozzák, mivel a kezdetektől a közgyűjteményi törvényig nem volt jogi hivatkozási alap. Meghatározó a „megszállott” helyismereti könyvtáros léte, státusban vagy anélkül, de tudjuk, hogy csak így működött a szolgáltatás. A váci könyvtár helyismereti munkája egy lehetőség, egy út a helyismereti sztrádán a sok-sok másik mellett, reméljük nem a hátul kullógók között.

Egy kis könyvtártörténet

Vác városában a könyvtári munkának több évszázados hagyományai vannak. Az egyházalapítással megkezdődött a püspöki könyvtár kiépítése, folyamatos gyarapítása. Olyan elődököt lehet felsorolni mint Báthori Miklós püspök, aki Mátyás király könyvtárépítő tevékenységéhez hasonló sikeres gyűjteményépítést honosított meg városunkban. Igazi humanista irodalomszeretetéről, olvasási kedvéről Galeotto Marzio rajzolt megkapó képet. Sajnos könyvtárának csak egyetlen hiteles darabja maradt fenn. A későbbi korokból említhetjük Althann M. Frigyes, aki 1718-ban a püspöki hivatal levéltárát, 1733-ban az egyházmegye könyvtárát hozta létre. Váci püspöksége és nápolyi alkirálysága idején megkezdte a külföldre került Corvinák összegyűjtését, visszavásárlását. Könyvadományaival a papnevelő intézet könyvtárának alapját vetette meg. Migazzi Kristóf püspök 1774-ben elrendelte a Historia